

Sygn. akt II KK 35/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Szewczyk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Jarosław Matras

Protokolant Małgorzata Sobieszcańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz - Śliwy,
w sprawie **S. G.**

dotyczącej wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 lipca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 lipca 2014 r., utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w J.

z dnia 31 marca 2014 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymanych nim w mocy rozstrzygnięć zawartych w pkt 4 i 5 wyroku łącznego Sądu Rejonowego w J. i - w tym zakresie - przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

S. G. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

- I. wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w B. z dnia 4 stycznia 2005 r., sygn. XVI K 2507/04. za przestępstwo z art. 286 § 3 k.k.. popełnione w dniu 1 marca 2004 r. - na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, której wykonanie zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności w wymiarze 180 dni postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 7 kwietnia 2009 r., sygn. XVI Ko 423/09;
- II. wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w P. z dnia 20 października 2005 r., sygn. II K 324/05, za przestępstwo z art. 286 § 3 k.k., popełnione w okresie od 23 lutego 2005 r. do 3 marca 2005 r. - na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby, której wykonanie zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 26 lipca 2007 r., sygn. II Ko 280/07;
- III. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 23 lutego 2007 r., sygn. II K 287/06 - na karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 28 lipca 2006 r. do dnia 23 lutego 2007 r. i od dnia 31 marca 2008 r. do dnia 7 maja 2008 r., w tym:
- a) na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności - za dwa przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. wchodzące w skład ciągu przestępstw, popełnione w dniu 10 stycznia 2006 r. i w dniu 09 czerwca 2006 r.,
 - b) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k., popełnione w dniu 20 stycznia 2006 r.,
 - c) na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k., popełnione w dniu 12 czerwca 2006 r.,
 - d) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 190 § k.k., popełnione w dniu 17 czerwca 2006 r.,
 - e) na karę 1 roku pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k.. popełnione w dniu 28 lipca 2006 r.;
- IV. wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 3 kwietnia 2007 r., sygn. II K 595/06 - na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo

zawieszono na okres 4 lat próby, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 8 września 2011 r., sygn. VIII Ko 1189/11, zarządzono wykonanie, w tym:

a) na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 30 stawek dziennych po 20 zł każda - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 19 listopada 2004 r.;

b) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 10 lutego 2005 r.,

c) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 22 lutego 2005 r.,

d) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 28 lutego 2005 r.,

e) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 28 lutego 2005 r.,

f) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 15 marca 2005 r.,

g) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 16 marca 2005 r.,

h) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 14 kwietnia 2005 r.;

V. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 października 2008 r., sygn. II K 142/08 - na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby, oraz karę łączną grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 30 zł, w tym:

a) na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 30 stawek dziennych po 30 zł - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 8 maja 2006 r.,

b) na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 20 stawek dziennych po 30 zł - za przestępstwo z art. 297 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 15 maja 2006 r.,

c) na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 30 stawek dziennych po 30 zł - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 24 maja 2006 r.,

d) na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 30 stawek dziennych po 30 zł - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 24 maja 2006 r.,

e) na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 30 stawek dziennych po 30 zł - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 31 maja 2006 r.;

VI. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 18 czerwca 2009 r., sygn. II K 45/09 – na karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności, w tym:

a) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 23 lutego 2006 r.,

b) na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności - za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 25 lutego 2006 r.;

VII. wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 13 grudnia 2010 r., sygn. II K 67/10 - na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 28 grudnia 2009 r.

Sąd Rejonowy w J. wyrokiem łącznym z dnia 31 marca 2014 r., sygn. VII K 578/13 m.in.:

1. rozwiązał orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności zawarte w wyrokach opisanych w pkt IV - sygn. akt II K 595/06, w pkt III - sygn. akt II K 287/06, w pkt V - sygn. akt II K 142/08 i w pkt VI - sygn. akt II K 45/09,

2. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 87 k.k. w miejsce kary ograniczenia wolności orzeczonej w prawomocnym wyroku opisanym w punkcie I - sygn. akt XVI K 2507/04 i w miejsce kary pozbawienia wolności orzeczonej w prawomocnym wyroku opisanym w punkcie IV a - sygn. akt II K 595/06 wymierzył skazanemu S.G. karę łączną 11 miesięcy pozbawienia wolności,

3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 87 k.k. w miejsce kary ograniczenia wolności orzeczonej w prawomocnym wyroku opisanym w punkcie II - sygn. akt II K 324/05 i w miejsce kary pozbawienia wolności orzeczonej w prawomocnym wyroku opisanym w punkcie IV b - h - sygn. akt II K 595/06 wymierzył skazanemu S. G. karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności,

4. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych w prawomocnych wyrokach opisanych w punktach: III - sygn. akt II K 287/06, V - sygn. akt II K 142/08 i VI - sygn. akt II K 45/09 wymierzył skazanemu S. G. karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

5. na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej w pkt 4 kary łącznej pozbawienia wolności okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania w sprawie opisanej w pkt III - sygn. akt II K 287/06, od dnia 28 lipca 2006 r. do dnia 23 lutego 2007 r. i od dnia 31 marca 2008 r. do dnia 7 maja 2008 T.,

6. uznał wyroki opisane w punktach I, II, III, IV, V, VI w części odnoszącej się do kar ograniczenia wolności i pozbawienia wolności za pochłonięte wyrokiem łącznym z przyjęciem, iż w pozostałej części podlegają one odrębnemu wykonaniu.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez obrońcę S. G., który zarzucił obrazę przepisów art.53 k.k. i art. 58 § 1 k.k. poprzez niezasadne zaniechanie warunkowego zawieszenia wykonania kar łącznych pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego w pkt 3 i 4.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 3 lipca 2014 r. sygn. IV Ka 219/14 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w K. wniósł, na korzyść skazanego, Prokurator Generalny.

Zaskarżył on to orzeczenie w całości zarzucając naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy częściowo rażąco niesprawiedliwego wyroku łącznego sądu I instancji, bowiem wydanego z naruszeniem przepisów: art. 607 e § 1 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. i art. 4 § 1 k.k., które to naruszenia polegały na:

1) połączeniu jednostkowych skazań S. G. wyrokami Sądu Rejonowego w O. o sygn. II K 287/06, sygn. II K 142/08 i sygn. II K 45/09 i orzeczeniu kary łącznej 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, pomimo tego, że kara pozbawienia wolności wymierzona wyrokiem sygn. II K 45/09 nie stanowiła podstawy przekazania skazanego do Polski w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania, a S. G. nie wyraził zgody na przekazanie i nie zrzekł się prawa wynikającego z zasady specjalności, w konsekwencji czego brak było warunków do objęcia wyrokiem łącznym kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem sygn. II K 45/09,

2) zastosowaniu przez sąd ustawy nowej i orzeczeniu – stosownie do dyspozycji art. 89 § 1a k.k. – kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności za zbiegające się przestępstwa, za które na mocy wyroków jednostkowych orzeczono kary bezwzględnego pozbawienia wolności oraz karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, mimo że w czasie popełnienia przestępstw obowiązywała ustawa względniejsza dla skazanego, gdyż przepis art. 89 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 czerwca 2008 r. wykluczał możliwość orzeczenia w takiej sytuacji kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności, co obligowało sąd do jego zastosowania.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w K. i utrzymanego nim w mocy wyroku łącznego Sądu Rejonowego w J., sygn. VII K 578/13, w zakresie rozstrzygnięć przyjętych w punktach: 4, 5 i 6 oraz przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, że choć skarżący we wstępnej części kasacji deklaruje wolę zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego w K. „w całości”, to treść wniosku kasacyjnego, a nadto zarzutów kasacji, wskazuje na to, że zakresem

zaskarżenia Prokurator Generalny objął jedynie tą część wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 3 lipca 2014 r. w jakiej utrzymano nim w mocy rozstrzygnięcia z pkt 4 i 5 oraz (w zakresie ograniczonym do wyroków wskazanych w tymże pkt 4) z pkt 1 i 6 wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 31 marca 2014 r. Precyzyjne określenie zakresu kasacji nie miało jednak kluczowego wpływu na rozstrzygnięcie, a to wobec zasadności obydwu zarzutów w tej kasacji podniesionych i wynikłej sąd trafności sformułowanego w niej wniosku. Nie sposób jednak przy tym nie dostrzec, iż ta zaprezentowana ocena o zasadności zarzutów kasacji nie odnosi się do całości pierwszego z nich. Nie można bowiem uznać ten zarzut za trafny o ile wytyka Sądowi Okręgowemu naruszenie także art. 440 k.p.k.. Przepis ten wszak normuje tzw. rażąca niesprawiedliwość orzeczenia nie stanowiącej samodzielnej podstawy odwoławczej i odnosi się wprawdzie do uchybień będących względnyimi podstawami odwoławczymi (z art. 438 k.p.k.), tyle że zaistniałych poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy rozpoznawał wniesioną przez obrońcę skazanego na jego korzyść apelację od wyroku łącznego. Nie był zatem związany (zgodnie z obowiązującą w chwili orzekania treścią art. 433 § 1 k.p.k.) granicami podniesionych w niej zarzutów. W konsekwencji zatem, w granicach zaskarżenia powinien był skontrolować zaskarżony wyrok pod kątem wszystkich przyczyn odwoławczych określonych w art. 438 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2009 r., IV KK 101/09, OSNKW 2010, z. 1, poz. 8), również odnośnie i tych uchybień będących przedmiotem zarzutów kasacyjnych. Ich dostrzeżenie oraz rozważenie nie wymagało wszak wyjścia poza granice środka odwoławczego z przyczyn określonych treścią art. 440 k.p.k., a to dopiero czyniłoby uprawnionym zarzut naruszenia tej normy. Akceptacja przez Sąd Odwoławczy owych wspomnianych uchybień stanowiła zatem rażące naruszenie tylko przepisu art. 433 § 1 k.p.k.

Wspomniana wadliwość w określeniu podstawy prawnej pierwszego zarzutu kasacji nie dowodzi jednak z pewnością jeszcze tegoż merytorycznej nietrafności w zakresie wytkniętych w nim uchybień.

Przekonanie o tym warunkują następujące względy.

Nie ulega wątpliwości, że orzeczeniem zawartym w pkt 4 wyroku łącznego Sądu Rejonowego w J. z dnia 31 marca 2014 r., sygn. VII K 578/13 połączono wymierzone skazanemu:

- a) kary 10 miesięcy, 6 miesięcy, 10 miesięcy, 6 miesięcy i 1 roku pozbawienia wolności orzeczone w wyroku wydanym przez Sąd Rejonowy w O. w sprawie II K 287/06,
- b) dwie kary po 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczone w wyroku tego samego Sądu w sprawie II K 45/09 i
- c) kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 rok, 8 miesięcy, 1 rok, 1 rok, 1 rok, orzeczone także przez ten Sąd w sprawie II K 142/08.

Bezspornie rozstrzygnięto tak w sytuacji, gdy skazany wydany został Polsce na podstawie orzeczenia Sądu Apelacyjnego w D. Republiki Francuskiej z dnia 14 września 2012 r. Nr 1618 zapadłym w wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez Sąd Okręgowy w K. w dniu 26 kwietnia 2012 r. jedynie dla potrzeb wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 3 kwietnia 2007 r., sygn. II K 595/06. Poza wątpliwością jest również i to, że po tym wydaniu skazany, stosownie do art. 607e k.p.k., korzysta z przywileju wynikającego z zasady specjalności. Nie zrzekł się on bowiem z jej wobec niego stosowania, a państwo wykonania nakazu nie złożyło oświadczenia, o którym mowa w art. 607e § 3 pkt 1 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego niekwestionowany jest pogląd, że „Zasada specjalności, sformułowana w art. 607e § 1 k.p.k., stanowi ujemną przesłankę dla orzeczenia w wyroku łącznym – art. 569 § 1 k.p.k. – kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności, wymierzone za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę wydania na podstawie europejskiego nakazu aresztowania” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2014 r., V KK 357/13, OSNKW 2014, z. 8, poz. 61, a także wyrok tego Sądu z 20 października 2011 r., III KK 140/11, Lex Nr 1044023). W tym stanie rzeczy zasadność zarzutu naruszenia art. 607 e k.p.k. jawi się jako oczywista. Na marginesie tylko należy zwrócić uwagę skarżącego na to, że ograniczenie wynikające z zasady specjalności uznawane jest nawet w orzecznictwie za „inną okoliczność wyłączającą ściganie”, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., w konsekwencji czego jej naruszenie należy

zakwalifikować jako bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 8 grudnia 2008 r., V KK 354/08).

W tym stanie rzeczy, stosownie do treści art. 436 w zw. z art. 518 k.p.k., Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie kasacji tylko do tego uchybienia, bowiem w tym zakresie jest to wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie drugiego zarzutu kasacji, tj. dotyczącego naruszenia art. 4 § 2 k.k., jest zbędne dla dalszego toku postępowania.

Konieczne stało się zatem uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania. To bowiem ten Sąd dopuścił się opisanego powyżej uchybienia poprzez zaniechanie przeprowadzenia, w wymagany sposób, kontroli instancyjnej wyroku sądu *meriti* – w zakresie powyżej wskazanym.

W postępowaniu ponownym Sąd Okręgowy w K. – rozpoznając apelację obrońcy skazanego – ustali przede wszystkim w ogóle możliwość, a także zakres dopuszczalnego połączenia wszystkich kar orzeczonych w prawomocnych wyrokach Sądu Rejonowego w O. w sprawach o sygn. II K 287/06, sygn. II K 142/08 oraz o sygn. II K 45/09, bacząc przy tym na ograniczenia prawne, w tym głównie te wynikające z zastosowania art. 607e k.p.k.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji.